

Bediüzzaman ve Risale-i Nur

Bir güneş doğdu... Asr-ı hâzırı ve gelecek asırları nuruyla ziyalandıracak bir güneş... Aktar-ı âlemi kuşatan zulüm ve küfrün burudetini eriten bir güneş...

Nurs köyünün yalçın, geçit vermez, sert ve ihtişamlı kayaları arasından doğan bu güneş, insanların şuristana dönmüş fikir ve kalblerini bağistan-ı cinana çevirdi. İlim ve marifette, hikmet ve felsefede, tecdid ve mücahadede, irşat ve ikaz sahasında yeni bir çığır açtı. Kuran-ı Azimüşşan'ın bitmez tükenmez hazinesinden istihraç ettiği kudsî hakikatlardan saha-yı istifadeye Risale-i Nur gibi hazine-i irfanı sundu... Bir çağın müessisi oldu.

Dâvasının ulviyeti, hamiyetinin yüksekliği, fikrinin keskinliği, ilminin derinliği, metin sebatkârlığı, sarsılmaz imanı, tarife sığmayan cehd ve gayreti ile asra ismini nakşettirdi. Dost ve düşmanlarına kemâlatını tescil ettirdi. Ruhundaki ulvî vecd, beyanındaki coşkunluk, fikirlerindeki kutsiyet yeni bir devir doğurdu. Ruhunda yanan meş'ale, vicdanında doğan ilâhî cezbe asrı çalkaladı. Zulümatta olanları aydınlattı. Selim kalbleri nurlandırdı. Asrın fikir ve marifet keşşafı olarak âlemi tenvir etti. Nefsî, ruhî, vicdanî, ferdî, ailevî, içtimaî, siyasî hayatımızı her cihetle aydınlatacak yüksek esasları, âlî düsturları havi, bir manzume-i hakikati telif etti.

Kur'an'ın zebercedli, elmaslı, yakutlu sur ve sütunlarından yeni yeni marifet ufuklarını keşfetti. Açtığı bu hudutsuz ufuk ve emsalsiz burçlar dan, yıldız misâl âlî hakikatlar, delil ve hüccetler tulû etti. Bunlardan nebean eden lemalar, şualar, katre ve reşhalar ile, Rabbânî esrarlara iştihak gösteren zâtların vicdanlarını ziyalandırdı. Sinelerini ısındırdı, simalarını güldürdü.

Barla kürsüsünden, Çam dağının serir-i tedrisinden, öyle bir nesim-i sabâ esti ki, ruhları şifalandırdı, gönülleri zevk ve sürûra gark etti. Bu öylesine aheste, öylesine lâtif, bir nesim-i seher idi ki, kalblere hidayet ve sürûr, idraklere ilim ve marifet, vicdanlara insaf ve basiret getirdi.

Fikirlere ciyadetler, şetaretler, taravetler tecelli etmesine vesile oldu. Bu nazenin marifetlere müncezib olan gönüllerden, o mütehakkim cehaletin izlerini söküp çıkardı.

Evet, O burç ve ufuklardan musaffa, hayatla memlu, lâtif bir rüzgâr esti de, fertlere gaye ve dava, cemaatlara hedef ve aksiyon saçtı. Sanki yeni bir kudret ve kuvvet nefhetti. Dağları ve tepeleri harekete, Anadolu'yu ve anavatani heyecanla vecde, hararetli terennüme sevketti. Evet O Zât, dünya sarayının, Anadolu kürsüsünde Rahmânî ve fikri bir nutuk okudu. O nutkun aslı ve kökü, ne Şark da ne Garb da; ne içeride, ne dışarıdadır. Doğrudan doğruya Kur'an'a bağlıdır. Bu nutkun sesi Avrupa, Amerika ve Asya'da, hasılı dört kıtayı ihtizaza getirip sema-yı insâniyede çınladı.

Nutkun mahiyeti ve natıkın maksadı ise; her zerre ve mürekkebatı bir fonograf misüllü dile getirerek iki cihanın fahri Hz. Muhammed' (A.S.V.) in davasını ilân ve isbat idi.

Elhasıl, Şark'ı ve Garb'ı kendisine hürmetkâr kılan, böyle bir deha, bizler için Rabbanî bir ihsan ve ihtişamlı bir bârika-yı zaferdir.

Risale-i Nur, Kur'an-ı Azim-üş Şan'ın bu asırda aziz ve celil bir tefsiridir. Müstesna ikna sistemi, mükemmel üslûbu, mânâlarının cazibedarlığı, üstün mantığı, cerhedilmez hüccet ve delilleri, his ve gönüller üzerinde tesir ve cazibesi, geniş muhtevası, derin mesaili, müstakim görüş ve prensipleriyle memleketimizde ve bütün dünyada, fevkalâde bir teveccüh ve rağbete mazhar olan Risale-i Nur Külliyyatı, muhtelif ilim dallarında çalışan, mütehasıs insanlar tarafından ilmî ve mukayeseli bir şekilde incelenmelidir. Bu tefsirler, gerek usûl açısından, gerekse asrın ihtiyaçlarına cevap verme yönü ile, ayrıca pek çok ilim dalını ilgilendirecek derecede, fevkalâde geniş bir muhteva içerisinde mütenevvi mesailin izahları olduğundan çok yönlü araştırılabilir. **Görebildiğimiz kadarıyla:**

İman Hakikatları, İnsanın Mahiyet ve Gayesi, Kâinat, Ölüm, Ebediyet, Yaratılış, Tasavvuf, Hakikat, Tarikat, Risale-i Nur'un Fikrî Muhiti, Mevzuu, Maksadı, Gayesi, Fikrî Sıhhati, Felsefî Estetiği, Kuvve-i Kudsîyesi, Aksiyon Gücü, Fikirlerindeki Tenasüp ve İnsicam, Edebî Estetiği, Teceddüdü, Cemaat Tesis Etme Gücü, İçtimaî, Siyasî ve İktisadî Bakış Açısı, Hukuk ve Adalet anlayışı, Risale-i Nur Ekolünün Küllî Karakteri... gibi meselelerin herbiri, başlı başına üzerinde araştırma yapılacak konulardır. Bunları istikbâlde gelecek gayyur, müdakkikve muhakkik Nur Talebelerine havale ederek, o bahirden bir katre, o güneşten bir lem'a, o gülstandan bir güldeste alarak takdim ediyoruz.

1. Fikrî Gücü ve Tedai Yönü

Risale-i Nurların kısa bir zamanda aktar-ı âleme yayılması, fevkalâde rağbet ve teveccüh görmesi ve bhusus mütefennin ve münevver kitleler tarafından takdir edilmesinin başlıca sebebi evvelemerde onun fikrî gücünde aranmalıdır. Gerçekten Risale-i Nur, fevkalâde belîğ, nafiz, selis bir tarz-ı eda içerisinde iblisi dahi ilzam ve iskat edecek derecede gayet kuvvetli bir fikir gücüne sahiptir. Muhatabın anlayışını dikkate alarak, fevkalâde yüksek belağat ve izah üslubu içerisinde, hakikati da incitmemek kaydı ile, iman ve Kur'an'a ait en yüksek, en ince ve en derin meseleleri misilsiz bir tarzda, cerhedilmeyecek delil ve hüccetlerle isbat etmekte, akla göstermektedir.

Kur'an'dan muktebes bir kâmus-u hikmet ve marifet olan Risale-i Nur, asrımız ve gelecek asırların kalb, dimağ, nefis ve hissiyatlarını tatmin, tenvir ve teshir edecek gayet engin bir umman-ı hüccettir.

Risale-i Nur fikri yönü ve tedaî gücü noktasında pek çok cihetlerle değerlendirilebilir. Bunlardan sadece bir kaçını nazara vereceğiz:

---

a) Delil ve İstidlâl Gücü:

Risale-i Nurlar, fennin tekâmülü hengâmında, asrın anlayışına mutabık yeni yeni istidlâl ve izah tarzları getiren; çok yüklü, doyurucu ve tatmin edici misâl ve mukayeselere sahip, iktidarlı ve mukni eserlerdir. Bu sebeplerle, Risale-i Nur delil ve istidlâl açısından harikadır.

Herhangi bir meseleyi izah ederken mücerred bir anlayışla, yani tasvir ve iddia ile iktifa etmez. İddiasını mantığın eline verir, fikirle dimağı, bir laboratuvar haline getirip, muhataba konuyu birçok yönleriyle tahlil ettirir, mukayesesini yaptırır. Mantikî ve müteselsil bir fikrî yapıyla hakikata tahşidat yaparak hedefe yürür. Delilleri çok cihetle birbirileriyle bağlayarak akla tesir icra eder. Fikirde müşterek noktaları, öylesine bir maharetle bir araya getirerek mânâya kuvvet kazandırır ki, delillerin kuvveti, fikirlerin şiddet-i mukareneti ile, hakikati muhatabının gözlerine gösterecek kadar bedihileştirir. Delilin kuvvetiyle hakikatin izahını öylesine tasnif, tahlil ve mukayese ile ele alır ki, fikirlerde manzume-i efkarı tesis ettirir, hayali zenginleştirir, kalbe itminan verir, fikre ufuk ve derinlik getirir. Hakikatin güzelliği ile delillerin mükemmelliğini, üslûbun kıvamı içerisinde maharetle öylesine yoğurur ve beyana öylesine okşayıcı bir selâset verir ki, gönüllerde itminan-ı tam ve huzur-u kâmil sağlar, safa-yı vicdanı netice verir.

Risale-i Nur'daki ikna tarzı öylesine mükemmel ve fikir gücü öylesine yüksektir ki, hemen tesirini gösterecek derecede, zihinleri istilâ etmek isteyen muzahref ve zulmanî fikirleri, kalplerdeki pasları, şüphe ve vesveseleri eritir, ihrak eder. Beyanındaki sihir ile muhatabına tesir eder, fikrî kısılcasına alır, bir bakarsınız ki, Nurları okuyanın rengi, fikri ve âlemi değişmiştir.

Risale-i Nur, metin kalbli ve bükülmeyen bilekli bir mücahiddir. Meydan-ı mübarezede, Rüstempesendane bir celâdetle, şirk ve dalâletin boynunu vurmuş, kafasını uçurmuştur. O, yüzyıllardan beri Kur'an ve imana, dinsizlik ve zındıka namına yapılmak istenen tecavüzleri, şüphe ve inkâr fikirlerini kökünden kazımış, her türlü hücumları akim bırakmış, küfr-ü mutlakı zir ü zeber etmiştir.

"Kelâmdan maksad, muhakeme ve muvazene tarikini göstermektir." kaidesinde, Risale-i Nur, sehl-i mümteni tarzında, kâinat kuvvetinde bir delili bazen bir cümle içerisinde gösterir. Bazen de bir cümle ile binlerce muvazene ölçüsünü nazara verir. Meselâ,

"Bir iğne ustasız olmaz..."

cümlesiyle, kâinatta yaratılan her mevcudun bir ustaya muhtaç olduğunu, usta

---

olmadan eser olamayacağını idraka çakar, fikre yerleştirir. Böylece dimağa güç kazandırır, düşünceyi kavileştirir, muhakemeyi açar. Her mahlukun âzası ve cevahiiriyle, terkihiyle ve hüceyratıyla, evsafıyla ve ahvalıyla, hasılı binlerce dillerle Sani-i Âlemin varlık ve birliğine şahit ve bürhan olduğunu akla gösterir.

“Bir köy muhtarsız olmaz...”

ifadesiyle, şu muhteşem kâinatın hâkimsiz ve sahihsiz olamayacağını, ancak nihayetsiz kudret, azamet ve ceberut sahibi yekta ve misilsiz bir yaratıcısının olduğunu muhakemeye havale eder ve iki kere iki dört eder derecesinde akla kabul ettirir.

Risale-i Nur, tedai yönü ile de harikadır. Bir taraftan mütecanis hakikat ve deliller birbirine kuvvet verip, biri diğerini takviye ederken, diğer taraftan fikirleri, tasavvur ve taakkul dairelerinde tahlil ettirir. Neticede matlub olan mükemmel fikir süzülüp ortaya çıkar. Meselâ, saadet ve sürûrün yalnız ve yalnız iman ve İslâm dairesinde olduğunu izah ederken, iman ve hidayetdeki güzelliği lâtif ve rakik ifadelerle o kadar net, o kadar selis, o kadar mükemmel izah ve isbat eder ki, ruh ve akılları, gönül ve hissiyatları bu hakikatin cazibesine kaptırır, istidatları ateşlendirir, şevk ve gayretleri coşturur. İmanın zıddı olan küfrün mahiyetindeki çirkeflilik ve müzahafata karşı da, tedai ve tezat kanunu ile aynı beyan içerisinde ruhlarda şirk ve küfre karşı şiddetli bir mücanebet ve tenfir uyandırır. Risale-i Nur, ifade ve ibrişimleriyle ve ipleri ve binbir delil çiçekleriyle dokunan bir halı gibi maharetle mantık tezgahında hakikatları dokurken; batıl zihinleri, menfi fikirleri de hallaç pamuğu gibi paramparça eder, dağıtır. Hülâsa, Risale-i Nur, nazirsiz istidlâl gücü, misilsiz hüccet ve bürhanları ve mezkûr kanunlarıyla, Kur’an’a karşı mübareze etmek isteyen, muannid ve mütekebbirlerin burnunu, cebbar hodfuruşların da belini kırmıştır. İşte bu sebeplerle -Lillahilhamd- Risale-i Nur dağlar gibi teessüm etmiş dalâlet ve küfür yığınlarının tepesine inen müthiş bir manevi yumruktur.

Evet, Risale-i Nur, haydarane kükreyişi, celâldârâne bakışı, hakimane tahlili, âlimane ve edibane izahı ile hadde gelmeyen delil ve hüccetlerinin tesanüd ve teanukundan perçinleşmiş, hakikatin kırılmayan bir yumruğudur. O üflemele söndürülemeyen bir Nur’dur. Bu Nur, zulmanî ve huffaş kafaları ihrak etmiştir ve ediyor...

Risale-i Nur’daki bir cümle, yahut bir hüccet, tek başıyla bir atom bombası güç ve kuvvetindedir. Meselâ, çoğu zaman birbirileriyle mütedahil hakikatların müşterek yönlerini, çeşitli cihetlerini ve nisbetlerini göstererek, matlub olan fikirleri müteselsilen bir cümlede derceder. Bir tek cümle ile pek çok hakikatlara kapı açar fikre derinlik kazandırır, anlayışa inkişaf, idrake ölçü getirir. Meselâ, “Âlem güzeldir, demek Sani hakimdir, abes yaratmaz, israf etmez, istidatı mühmel bırakmaz. Demek intizamı daima tek mil edecek. Ciğer-şikâf ve tahammülsüz ve emel öldürücü bütün kemâlâtı zir ü ze-ber eden hicran-ı ebedi olan ademi, insana musallat etmez.

Demek saadet-i ebediye olacaktır.” ifadesi kıyas-ı mürekkebe ile hakikatin muhtelif şube ve kısımlarını adeta parmağını üzerine basmak suretiyle tahşid ederek gösterir. Şöyle ki, âlemin güzelliğinden ustanın hakîm olduğuna, hakîm olan ustanın abes ile iştigal ve israf etmeyeceğine intikal ettirir. Madem abes yaratmaz, israf etmez; öyle ise kâinatın en mükemmel cevheri olan insanı yokluğa, hiçliğe atmaz, toprağa gömerek israf ettirmez. Öyleyse insan ebede namzedir. O halde saadet-i ebediye olacaktır. Demek saadet sarayları bizi bekliyor. Madem Allah var, öyle ise ahiret vardır, hakikatiyle asıl garazı beyan eder. Adeta bir cümle ile matlub neticeye vardırı. Hakikat-ı fenniye ve fikriyeyi mantık silsilesi içerisinde mezc ve isbat ile zıddının muhaliyetini ortaya koyar. Böylece ulûm ve fûnûna ait meseleleri meydan-ı cehaletten, saha-yı fikir ve irfana naklettirir. Efkâr-ı kâfirane üzerine müesses olan batıl felsefeyi esasından, temelinden çökertir, darmadağın eder.

b) Risale-i Nur Kuvve-i Kudsiye İtibariyle Güçlüdür:

Risale-i Nur, Allah-ı Azîm-üş Şan'ın, hususan teveccüh ettiği ve manen vazifelendirdiği kuvve-i kudsiye sahibi bir Zatın dehasına istinad ettiğinden dolayı güçlüdür, kuvvetlidir. Risale-i Nur'un hem muallimlik, hem de mürebbilik yönü vardır. Yani bir taraftan hakikatları ders verip, talim ettirirken; diğer taraftan da ruh ve kalbi terbiye ile, istifadeye yönelterek iç âlemi düzeltir, nefsi tezkiye eder, mizacı güzelleştirir, ahlâkı ulvileştirir. Müntesiplerini manevi bir merkeze, yani Hablullah'a bağlar, manen mura kabe ederek sırat-ı müstakime isal eder. Bu hali ile Risale-i Nur, kopmaz bir manevî zincirdir. Ona elini atan, yapışan necat bulur.

c) Risale-i Nur Menba İtibariyle Güçlüdür:

Risale-i Nur, Kelâm-ı Ezelî olan Kur'an-ı Azîm-üş Şan'a istinad ettiği ve O ilâhî menbaa dayandığı için güçlüdür. O nihayetsiz bahirden tereşşuh ve O'ndan telemmu ettiği için feyizlidir, nurludur, bereketlidir. O menbadan kaynaklandığından dolayı, beyanında tesir ve güzellik vardır. O kudsî hakikata raptolduğundan dolayı gözü açıktır, fikri parlaktır, lisanı fasihtir.

“Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur'an'ın bahir bir bürhanı ve kuvvetli bir tefsiri ve parlak bir lema-ı i'caz-ı manevisi ve O bahrin bir reşhası ve O güneşin bir şuaı ve maden-i ilm-i hakikattan mülhem ve feyzinden gelen bir tercüme-i maneviyesidir.”

d) Risale-i Nur, Mevzuu, Maksadı ve Gayesi İtibariyle Güçlüdür:

Risale-i Nur, Kur'an'ın hayattar unsurları hükmünde olan iman hakikatlarını ihtiva ettiğinden dolayı, cidden en büyük ehemmiyeti haizdir. İlmin şerefi, mevzusuna

---

göre olduğundan, Risale-i Nurlar bu cihetle harikadır. Zira, marifetin müteaddid cihetlerinden, hakikatin mütenevvi ve muhtelif yönlerinden, meselâ, Marifet-i İlâhiye tabakalarından, Zât-ı İlâhiye'den, Esmâ-i İlâhiye'den, Şuunat-ı İlâhiye'den, Ahkâm-ı İlâhiye'den, Marifetullah'dan, Muhabbetullah'dan, Mehafetullah'dan, daire-i asliyesinden, kâinatın sırr-ı hilkatinden, yaratılışın ince hikmet ve maslahatlarından, hayat-ı kalbiyeden, hayat-ı semaviye ve ruhaniyeden, âlem-i âhirete ait geniş ve derin mesailden, mânâ aleminin derinlik ve hususiyetlerinden bahis açar. O marifet ikliminin engin ve zengin sahalarına doğru insanı çeker. Nazar ve fikirleri, bu deryayı latîfenin ceryan-ı şirinine kaptırarak vecd, sūr ve huzur içerisinde azim ve iştiağın kulaçlarıyla, o enginlere doğru yüzdürür, daldırır. İnsan sinesine tabaka tabaka dizilmiş en ince duygu ve hisleri ihtizaza, aynı ayrı latîfeleri cuş-u huruşa getirip, her kalbi, kabiliyeti nisbetinde feyizyab eder, irfana mazhariyet ile ilahî esrara kavuşturur.

Akıl ve fikir dahi, nazarını o umman-ı marifetin seyr ve temaşasında gezdirdikçe, insan, o gavvas-misal fikr-i nakkadını, o deryanın derinliklerine daldırdıkça, Şuun-u Rabbanîye'ye ve esrar-ı ilâhiyeye ait nice nice bibaha ve biemsal define ve hazineleri keşfeder.

Evet, böylesine geniş bir sahada, engin ve zengin mânâlarla yüklü hakikatları; her bir latîfenin hakkını verecek, her hissi doyuracak tarzda, zihne derinlik sağlayacak şekilde, fikir ve mantığın tahlil ve teyidi ile, her yönü ile mükemmel bir şekilde izah tarzına, ne selef, ne halef, ne işrakîyyun, ne meşaiyyun, ne Endülüs hükemasının, ne Maveraünnehir ulemasının, ne Belh ariflerinin ve ne de Irak mutasavvıflarının kitaplarında rastlanamaz.

e) Risale-i Nur'un Fikrî Sıhhati ve Felsefî Estetiği:

Dinî, içtimaî, ferdî ve umumî fikirlerin menbaı, ehil bir rehber ve mürşide, bir kanun-u küllî ve muvazene-i müstakime dayanmazsa, o fikir ve düşünce, netice ve semere itibarıyla tahripkâr olur. Tarihin yaprakları ders-i ibret ile karıştırılırsa, bir menba-ı kudsiyeye istinad etmeyen fikirlerin hüsrarla neticelendiği görülecektir.

Risale-i Nur, Resul-ü Ekrem (S.A.V.) gibi bir rehber, Kur'an-ı Azim-üş Şan gibi bir mürşid-i ekmele istinad ettiği için fikren sıhhatlidir, müstakimdir.

Ehl-i Sünnet ve Cemaat mezhebinin fikirlerinin bu asırda en kuvvetli ve en ruhlularıdır, sanki ana sütü kuvvetinde bir gıda-yı manevîdir.

Risale-i Nur'un felsefî estetik gücüne gelince, Risale-i Nur bu yönü ile de fevkalâde mükemmel ve orjinaldir. Bu hususta nafiz ve basiretkâr bir dersane-i hikmettir. Meselelerin tahlil ve değerlendirmesini yaparken kışrı çatlatır, lübü gösterir. Herşeyin esasını, özünü izah eder. Temele iner, hadiseleri menbâna bağlar. Kainattaki tenteneli perdelerin hicaplarını kaldırır. Hakikati, net ve tekellüfsüz gösterir. Kâinattaki güzellik ve tenasüb, intizam ve nizam, tertip ve tavzif perdelerini açar; yetmiş bin perde arkasındaki Şems-i Ezel ve Ebedi akıl ve kalblere

---

gösterir. Eserden, müessiri namına bahis açar. San'attan, sanatkârını takdir ettirir. Herşeyde Sultan-ı Ezeli'nin saltanatını ilân eder, Vahdaniyet-i İlâhiye'yi isbat eder. Kâinatı nazar-ı mütalâaya serer, bir kitap gibi okur ve okutturur. Lafzı değil, mânâyı esas alır, taşıdığı cevherden dolayı sadece kıymet verir. İnsanı mânâsı için sever, cevherinin bihemta olduğunu, ebed için yaratıldığını, ebede namzet olanın büyük olduğunu izah eder.

Risale-i Nur okuyucusunun ruhuna, neyi sevmesi lazım geldiğini; yani hakiki mahbub, hakiki matlûb, hakiki maksud, hakiki mabudun kim olduğunu ders verir. Davayı öğretir, sevdâyı öğretir, insanın hakiki meşgale ve maksadını talim ettirir. İnsandaki kemâlatın, ancak irfanında, idrâkinde, vicdanında, ibadetle tecelli edeceğini beyan eder. Nazar-ı iştiyakları hakikata celbedip, ruhları cezbeder. Kalblerin temayülünü Hakk'a çevirir. Allah'a dost kılar.

2. Risale-i Nur'un Estetik Gücü:

Risale-i Nur, âli ve çok yüksek hakikatların izahı olduğundan, Bediüzzaman Hazretleri mevzuun ulviyetine binaen, ekseriya mukteza-yı makam olarak, eserlerinde şiddet, kuvvet ve heybeti tazammun eden üslub-u âliyeyi ihtiyar eder. Bununla beraber konunun mizacına, makamın muktezasına mutabık olarak, yer yer üslub-u müzeyyeneyi ve üslub-u mücerredi de ihmal etmez. Hangi üslubu kullanırsa kullansın, ifadelerinde itidal-i mizacı muhafaza eder. Kaydın istihkakını, makamın rütbesini dikkate alır. Her kaydın istidadına muvafık taksimat yapar. Üslublarında katiyyen muvazeneyi kaybetmez. Makamın istidat ve kabiliyeti nisbetinde, teşbih ve temsile yer verir. Hisse cevelân, hayale şaşaa verirken, hakikati merkezinden inhiraf ettirmez. Mânânın tabiatı ve makamın istidadına uygun olarak lafza ziyet verir.

Meselâ, bazen mukteza-yı makam olarak bakarsınız ki, kelâmıda israf ve tekellüften şiddetle kaçınarak, sade ve fitrî bir üslubu ihtiyar eder. Gâh olur, gösteriş ve tasannudan arınmış bir ziyet ve parlaklığa sahip, yer yer terhib ve terhibi de tazammun eden üslub-u müzeyyenenin eline mânâyı cilvegâh kılar. Gâh olur, makamın iznine muvafık olarak, mânâyı haşmet, azamet ve vüs'at verir. Bazen kelâma öylesine bir istidat verir ki, kelâm bir taraftan va'z olunduğu mânâyı kuvvetle beyan ederken, diğer taraftan da, pek çok mânâyı delâlet edecek şekilde birçok fûruatların tohumlarını tazammun eder. Her biri ayrı ayrı semere verecek fûruatı birbirileriyle irtibatlandırır. Gâh olur, telmihatın eliyle bir taraftan en ince hayalleri ihtizaza getirirken, diğer taraftan kalbin en derin köşelerindeki hissiyatı intibaha getirir.

Bazen lâtif bir üslub ihtiyar eder, kelâmın selâset ve rakikliği, letafet ve ahengi, bâd-ı sabanın esişinden daha latiftir. Bu üslubun gönüllerde meydana getirdiği tesir ve sürûr; parlak ve şeffaf olarak akan bir nehrin akış ve temaşasından daha tatlıdır. O üslub, fezâ-yı lâhutiden hareketle, Cennet çiçeklerinin üzerinden esip gelerek, ruhlara taze hayat veren bir nesimin, nâmahsur sunarları kadar can-fezadır.

Gâh olur, ifadede öyle sertleşir, elfaz-ı celadet ile beyanında, öylesine bir heybet ve

---

iclâl tezahür eder ki, ra'd misâl sadasıyle bir taraftan münkir ve zulmanî kafaları ihrak ederken, diğer taraftan da müheyyeb ve kuvvetlibeyaniyle cemaatına kuvvet kazandırır. Onları takviye eder, teskin eder, şuurlarına şeffafiyet getirir.

Gâh olur, beyanındaki coşkunluk, mânâsındaki derinlik, mesailindeki ulviyet ve ufuk öylesine genişlenir, muhatabına feyz ve bereket saçar ki, o feyz ve bereket, dimağları kudsî hakikata rapteder.

Mülk ve melekûta ait esrarları, hem hayat-ı şahsiye ve kalbiye, hem hayat-ı maneviye ve içtimaiye esaslarını müdakkikane, müdebbirane, münevvirane, hakimane, ilmî ve mantıkî bir silsile içerisinde izah ederken, veciz ve sevimli teşbihler, zarif ve nazenin ibareler, nükteli ifadeler, ihatalı ve mantıkî tahliller ile kelâma öylesine bir ihtişam, azamet ve kudret, derinlik ve vüs'at, selâset ve letâfet katar ki, akıl temaşasına hayran kalır.

Elhasıl, *O'nun üslubunun en hâkim unsuru, son derece ikna kudretine sahip olmasıdır.* Pek çok ediplerin ifadeleri seyyal ve zihinleri seri'-ül intikâl olmadığından, yeknesak bir üslubun kıskacında kıvrandır dururlar. Halbuki, Bediüzzaman, üslubunda en hâkim unsur olan mantığı kaybetmemek şartıyla mütenevvi üslub kullanır. Hatta konuya hissi bir akış, rakik bir ruh, kalbî bir bakış hâkim olsa bile, yine hislerin kontrolü müteselsilen akıl ve mantığın elindedir. Bediüzzaman Hazretleri hakikatin, ruh ve kalbin üzerindeki mugaddi tesirlerini göz önüne alarak, eserlerinde kalbî daireden tut, ta hayat-ı içtimaiyenin en geniş dairelerine kadar taalluk eden mesaili muvazeneli, tenasübe muvafık şekilde içten dışa doğru tanzim eden fevkalâde bir üslub içerisinde muhatabın halet-i ruhiye ve idrak kabiliyetine mutabık ve mevzuun muhteva ve estetiğini kaybetmeyecek bir şekilde dile getirir.

Hâsılı, *Bediüzzaman'ın üslub ve mantığı kendisi gibi cidden bediidir, gariptir, aciptir...*

3. Akla Ölçü ve Hayata Rehber Oluşu:

Risale-i Nur, müntesiplerine tedbir-i tam ile iz ve yol gösteren en muazzam ve müstakim bir kıstastır. Risale-i Nur, her hadiseye mizan-ı Kur'an ve ilâhî düsturlar noktasından baktırır. Bunlardan bazılarını nazara verelim: Evvelemerde, gaye ve vasıtayı birbirinden ayırttırır. Bunun neticesi olarak gayenin, Rıza-yı İlâhî ve baki âlem için istikâmet ve ihlâs dairesinde çalışmak olduğunu bildirir. Sair dünyevî işlerin ise vesile ve vasıtalar hükmünde olduklarını öğretir. Okumaya ölçü getirir, neyin okunacağını öğretir. Boş ve malayani işlerle meşgul ettirmez. Hayatın tanzimine taalluk eden meselelerde iş bölümü yaptırır. İbadet ve itaat ile beraber, meşru çizgide, dünyevî işleri de birlikte yürütmeyi öğretir. Bakışa, duyuşa ölçü getirir. Helâl ve haram dairelerini çizer. Nefsin tezkiyesini, kalbin tatminini dikkate alarak, hareket ve amelde itidali sağlar. Şefkat ve sevginin hudutlarını tayin eder. Evvelemerde Allah sevgisini talim ettirir.

Fitrattan gaye, yaratılıştan matlubun O olduğunu ve O'na dönüleceğini göz önüne serer. Peygamber sevgisini, bhusus Sultan-ı Enbiya olan Fahr-i Âlem (A.S.V.) Efendimizin sevgisini kalplere ilka eder. Vaktin kıymetini ve ömür sermayesinin ehemmiyetini belirtir. Ebeveyne hürmet, talebe ve hoca münasebetlerinde ciddiyet, ailede saadet ve muhabbetin tesisine çalışır. Vatan ve millet, ordu ve devlet, bayrak ve sancak sevgisini telkin eder. Kuvvelerde mutedil tasarrufu esas aldırıp, mizaç ve ahlâka itidal kazandırır. Eğitimde din ile tecrübî ilimlerin tedrisatta birlikte telkinini derpiş eder. Siyasî ölçü kazandırır, mutlak hayrın kabil-i tatbik olmadığı zamanlarda, ehven-ü şerri ihtiyar eder. Hadiselerin maziyle mevcut şartlar içerisindeki mukayesesini yaparak istikbâl için ölçü kazandırır.

4. Aksiyon Gücü:

Bu külliye-i ilmiyedeki, manzume-i hakikatin cezbe ve cazibesi; ateşin zekâları, temiz fitratları, âlicenap ve kahraman ruhları, selim akılları kendine raptediyor. Kalb ve vicdanları Rabbani ve ilâhî sırların meczubu, âşıkı kılıyor. Hissiyattan mânâ iklimine, hakikat âlemine müteveccihen ateşlendiriyor. Bendini aşarak yatağına sığmayan şeffaf ve berrak ırmaklar misillü, bu hakikat-ı kudsîye; elfaz, mânâ ve ahengin insicamı içerisinde en yüksek, en ulvî mahallere yayılıyor. Tasvire sığmayan birçok hissiyatların süzgeçlerinden geçerek, saf şuurlara damlıyor, bir iksir-i manevî halinde yüksek hisleri sararak ruhları şaha kaldırıyor.

Zaferden zafere, fetihten fetihe koşan kahramanlar gibi, talebelerinin ruhlarını coşturuyor. Akıl ve dimağlarını iman ve Kur'an hakikatlarının tebliğcisi kılıyor. Tek kelime ile onları katıksız, hasbî, lillah için çalışan dâvâ ve aksiyon adamı yapıyor.

Bu şems-i hakikata gönlünü kaptıran, bu ilâhî feyzin makes ve mazharı olan bir ferdin, artık birinci vazifesi, belki hayatının gayesi ve vazife-i fitratı; nefsin, hayat ve ruhunu, servet ve devletini, fikir ve vaktini, bu âlî hakikatların hizmetine kemâl-i teslimiyetle hasr ve tahsis etmektir, vakfetmektir.

Artık onun tasavvur ve mülâhazası, temayül ve telâkkisi, dimağ ve vicdanı, şevk ve gayreti, arzu ve iştihakı, hep bu âlî hakikatlar ile. Şahsî, mevzii ve fani işler onun fikrini meşgul edemez, ona maksad olamaz. Kemiyetten ziyade keyfiyeti esas alarak, bu milletin maddî ve manevî kurtuluşuna yardım edecek, himmeti âlî, gayyur ve fedakâr insanlann yetiştirilmesine gayret gösterir. Masivadan tecerrüd ile insanlann fani teveccühlerine bedel,

Rıza-yı Bari'yi esas ittihaz ederek, hareket ve hizmetlerini bu gayeye hasreder.

Bir ömür boyu davası için yaşar, gayesi için çalışır. Şartlar ne olursa olsun maksadını gözetir, hedefini takip eder, cesaret ve celâdetle davasını neşreder. Coşkun bir vecd, müstakim bir hayat içerisinde, aşk ve şevk ile davasını bir meş'ale gibi gönülden gönüle ferdden ferde, devletten devlete, kıtadan kıtaya götürür. Bu uğurda ortaya çıkacak her türlü belâ ve musibetlere, engel ve manialara karşı

---

bağrını siper eder, bir paratoner gibi belâ ve musibetleri üzerine çeker, zirveleriyle bulutları delen yüce dağlar misali yerinde durup, dolu ve fırtınanın kendi başına yağmur ve rahmetin ise körpe ve neşv-ü nemaya müsait ova ve bağlara şevkine gayret gösterir. Ta ki güller ve gülistanlar açılsın, âlem devr-i Nur ve devr-i saâdete ersin.

Herkesin güç ve iktidarını kaybettiği noktada, O yanardağ misâli bitmeyen ve tükenmeyen, bir cehd ve faaliyet içerisinde, etrafına kemâl-i ümid ve iştihak neşreder. Herkesin kabuğuna çekildiği ve hizmeti terk ettiği devrelerde, kemâl-i şevk ve gayret içerisinde şule-i hakikati yakar ve yaktırır. Korkusuz tavrıyla, emr-i bilmarufu pervasızca telkin ve tebliğ eder.

Alemde her ehl-i takdir ve tasvire göre; en mühim, en müşkil sayılmaya şayan bir şey vardır ki, o da cevher-i aslisinde kaffe-i fezail-i insaniyeyi cem etmiş bir vicdan-ı kamilin, mertebe-i kadrini tavazzuh ettirici, izah ve ibareleri bulmaktır. Bu müşkilatın farkında olarak, kamet-i kıymetimizin fevkindeki şu teşebbüsümüz; bu zor mesaili, muhatablanımızın istedikleri mükemmellikte olmamakla birlikte, düşüncemizin vardığı kadarıyla kaleme aldık.

Risale-i Nur bahçesinin nurani gülleriyle, onların ruhani bülbüllerinin aşıkane müdavele-i hissiyatlarından kalblere gelen sürûr ve neş'eler, mümkün mü ki şu fakir ve acızın lisanından rişte-i sûtura dökülsün.